

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Історія та теорія музики»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНА КРИТИКА ТА ПУБЛІЦИСТИКА

Рівень вищої освіти
Ступінь вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність

перший
бакалавр
02 «Культура і мистецтво»
025 «Музичне мистецтво»

Дніпро 2019

Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	Щітова Світлана Анатоліївна
Наукова ступінь	кандидат мистецтвознавства
Наукове звання	доцент
Посада	зав. кафедри «Історія та теорія музики»
Місце роботи	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки
Адреса кафедри	м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 206
E-mail	e-mail: shchitova.dnipro@gmail.com ; тел 093 151 99 81
Консультації	
Час	відповідно до графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри
Місце	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 206

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Музична критика та публіцистика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Музична критика та публіцистика вивчається на протязі одного модулю (VII) і закінчується заліком.

Програмою навчальної дисципліни «Музична критика та публіцистика» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.	Години	Кредити	Семестр
			VII
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т. ч:	34		34
лекції	-		-
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	34		34
індивідуальні заняття	-		-
Самостійна робота, у т. ч:	56		56
підготовка до аудиторних занять	20		20
підготовка до контрольних заходів	20		20
виконання курсового проекту або роботи	-		-
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	16		16
Форма підсумкового контролю	залік		VII

3.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є підготовка професіонала – музичного журналіста і музичного критика, що представляє найбільш складну і специфічну форму музично-журналістської діяльності, а також редактора в системі друкованих ЗМІ. Дисципліна має науково-практичну спрямованість і припускає поглиблене освоєння музичної критики і журналістики як теоретично, так і практично.

Завдання курсу:

- надати студенту просвітницькі і художньо-пропагандистські можливості і завдання прикладного музикознавства;
- роз'яснити місце і значення музичної журналістики в сучасному культурному просторі;
- надати письмові і усні комунікації в системі ЗМІ;
- прослідити генезис і історію музичної журналістики, її специфіку і роль в процесі функціонування інформації в соціумі;
- показати основні функції і завдання музично-журналістської діяльності, особливо - музично-критичної журналістики;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- історію вітчизняної і зарубіжної музичної критики;
- місце і значення музично-критичної думки в культурі – сучасній і в історичній перспективі;
- характер відношення музичної критики і музичного мистецтва, музичної науки і соціуму;
- принципи аксіологічного (оцінного) підходу до явищ музичного мистецтва;
- специфіку художньої цінності і оцінної роботи в області музичного мистецтва;
- основні сучасні напрями творчої діяльності у сфері музичного мистецтва - композиторської творчості, виконавського мистецтва, музичного театру і інших музично-постановочних видів;
- типологію жанрів музичної журналістики і критики; особливості роботи рецензії;
- основні принципи формування текстової і образотворчої інформації, загальні принципи пошуку і передачі інформації; особливості мови як сфери спілкування, її комунікативний, інформативний і психологічний аспекти, правила мовної поведінки в певних умовах комунікації.

вміти:

- готувати інформаційні матеріали, що стосуються усіх можливих сторін сучасного музичного життя і різних напрямів сучасного музично-культурного процесу;
- брати інтерв'ю у творчих людей на рідній і (бажано) іноземній мовах, вільно

- вести бесіду на професійні музичні теми;
- вести прес-конференції або брати участь в них;
 - сприймати, аналізувати, інтерпретувати і оцінювати будь-який музично-творчий продукт – нову музику, виконавську творчість, витвори музично-постановочного мистецтва (сценічні, екранні, пленерні) в усьому спектрі сучасної практики, як в академічній, так і в масовій музичній культурі;
 - виконувати письмові роботи в різних жанрах музичної журналістики: від заміток репортажів до проблемних виступів в різних жанрових формах, включаючи розгорнуті нариси і статті; готувати матеріали рецензій, спрямовані на різні об'єкти творчого процесу: вигадану музику, виконавське мистецтво, музичний спектакль (опера, балет, мюзикл, мультимедійні представлення, шоу, музичні кіно- і телефільми);
 - редагувати музично-критичні і інші журналістські тексти сторонніх авторів, готувати матеріали до верстання, добувати і підбирати ілюстративний матеріал; користуватися інформаційними можливостями і базою даних художнього Інтернету.

КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність до розв'язання проблем.
3. Здатність до критики та самокритики.

Фахові компетентності спеціальності:

1. Здатність здійснювати редакторську, менеджерську, лекторську, аранжувальну та звукорежисерську діяльність в сфері музичного мистецтва.
2. Здатність здійснювати та підтримувати зв'язок із засобами масової інформації з метою просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

Програмні результати навчання:

1. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, менеджерській, лекторській та звукорежисерській практичній діяльності.
2. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи музичної журналістики і музичної критики

ТЕМА 1. Журналістика і критика в музично-культурному процесі

Журналістику нерідко називають "четвертою владою". Разом з трьома основними, незалежними один від одного гілками влади – сучасна журналістика покликана зі свого боку сприяти повноцінному функціонуванню демократичного суспільства. Її головне призначення - забезпечувати суспільству усебічну і об'єктивну інформацію про усе, що в ній відбувається. Не випадково говорять: той, хто володіє інформацією, - володіє світом. З точки зору журналістики - "світом" суспільної свідомості. У новому столітті ця істина набуває глобального характеру. До цього тягне стрімкий розвиток каналів масової інформації: разом з друкарським словом (пресою), з телебаченням і радіо, що давно прийшли в кожен будинок, домінуючі позиції поступово захоплює всесвітня мережа - Інтернет.

Спеціальна журналістика освітлює різні напрями, інтерес до яких в суспільстві постійно росте: економіка, здоров'я і медицина, спорт, історія і географія, мистецтво і т. д. І, природно, практика вербує і вирощує журналістів із спеціального середовища: спортивна журналістика - із спортсменів, економічна - з економістів, фінансистів, медична - з лікарів, художня - з середовища мистецтвознавців різного профілю: театрознавців в освітленні театрального процесу, кінознавців - у сфері кіно і т. п. Потік інформації, спеціальною журналістикою, що повідомляється, несе в собі - нехай в спрощеній, "адаптованій" формі - величезну пізнавальну енергію, розширює круг інтересів, в якійсь мірі заповнюючи порожнечі в освіті. Зростаюча вузька спеціалізація в області журналістики - найважливіша прикмета нового часу, і ця тенденція тільки посилюватиметься і поглиблюватиметься.

ТЕМА 2. Музична журналістика як словесна творчість

Музична журналістика – літературна діяльність. Вона природно підпорядкована законам цієї діяльності, які єдині для усіх сфер художньої культури. У музичної, як, наприклад, і у літературної критики у рамках літературної творчості, є свої особливості і свій шлях, пошук якого хвилював багатьох літераторів. "Художність" художньої критики усвідомлювалася її практиками, а пізніше і теоретиками як одно з найважливіших властивостей, що відрізняють її, зокрема, від власне науки про мистецтво. Інтерпретуючи і оцінюючи художнє явище, критичний текст одночасно стає віддзеркаленням особи того, що самого пише, його позиції і образного мислення, світовідчуття, темпераменту, таланту сприйняття. Більше того, до художності тягне не лише характер осмислення, але і сам об'єкт - витвір мистецтва. Різноманітні і

систематизовані наукою про мову засобу словесної образності. Зупинимося на найважливіших з них, особливо широко вживаних в музично-критичних текстах – лексика, риторика та логика.

Змістовий модуль 2.

Жанри музичної журналістики і музичної критики

ТЕМА 1. Жанри змістовного параметра.

Жанр - одно з ключових понять у будь-якій області художньої творчості, музичної або літературної, образотворчої або театральної. В усіх мистецтвах він в якості домінанти передусім містить в собі критерій певного змісту, втіленого в певній формі. Але для художньої, зокрема музичної, критики важливо не лише це. Музична журналістика і критика, будучи по своїй мові особливою гілкою літератури, а точніше - літературно-художньої критики, теж міцно спирається на жанри як пологи і види творів цього типу творчості. Проте їх походження і уся жанрова система, що історично склалася, природно, специфічні. Вони обумовлені особливою роллю художньо-критичного мислення і музично-журналістської діяльності в культурі.

Жанри музичної журналістики, що історично склалися, умовно можна розділити на дві основні групи, як свого роду дві осі в побудові єдиної системи: одна обумовлена змістовно-тематичними вимогами, інша - формальними. Зрозуміло, журналістська практика частіше пропонує не чисті зразки, а швидше полижанрові різновиди, в яких можна виявити риси різних жанрових видів. Проте усвідомлене залучення елементів одного жанру в інший - теж професійний прийом, що виявляє володіння усім комплексом можливостей, а значить, і здатність оптимального досягнення поставленого творчого завдання.

Мета, адресат, об'єкт, форма в їх взаємодії – ознаки, завдяки яким музично-журналістський виступ здатний приймати той або інший жанровий вигляд. Жанри змістовного параметра визначаються різними об'єктами і цілями музично-журналістського осмислення, тобто тим, що і з якою метою освітлюється в пропонованому виступі.

ТЕМА 2. Жанри формального параметра.

Жанри формального параметра виникають завдяки різниці адресату (друкарських органів, трибун) і, відповідно, усьому набору вимог, що впливають на форму виступу. А саме: ці жанрові різновиди визначаються тим, як, якими засобами і для кого вершиться робота музичного журналіста. Тут також утворюється послідовність жанрових типів різного рівня складності.

У запропонованій раніше умовної класифікації, замітка - найбільш простий жанр. Як свідчить тлумачний словник С. Ожегова, замітка є «коротке повідомлення» у пресі. Це формулювання, як і звичне розуміння цього слова, говорить про те, що замітка - це передусім письмовий текст малого об'єму.

На відміну від замітки, етюд як жанр музичної журналістики – це не просто невеликий за об'ємом текст. Це як би зменшена, усічена модель змістовного жанру, для повноцінної реалізації якого доречною була б більше розгорнута форма.

Класичний жанр літературної творчості – нарис. Існує навіть професійне поняття - нарисовець. При цьому нарис як жанр займає своє важливе місце і у власне художній літературі, і в журналістиці, у тому числі і музичною. У цьому нарис подібний до есе.

Найбільш ґрунтовна, капітальна форма критико-журналістського виступу – стаття. Проте цей жанр зовсім не є прерогативою лише музично-критичної журналістики.

СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи музичної журналістики і музичної критики												
Тема 1. Журналістика і критика в музично-культурному процесі	22		8			14						
Тема 2. Музична журналістика як словесна творчість	20		6			14						
Разом - зм. модуль 1	42		14			28						
Змістовий модуль 2. Жанри музичної журналістики і музичної критики												
Тема 1. Жанри змістовного параметра.	24		10			14						
Тема 2 Жанри формального параметра.	24		10			14						
Разом зм. модуль 2	48		20			28						
Усього годин	90		34			56						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Журналістика і критика в музично-культурному процесі.	8
2	Музична журналістика як словесна творчість.	6
3	Жанри змістовного параметра.	10
4	Жанри формального параметра.	10
	Всього за навчальним планом	34

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Журналістика і критика в музично-культурному процесі.	14
2	Музична журналістика як словесна творчість.	14
3	Жанри змістовного параметра.	14
4	Жанри формального параметра.	14
	Всього за навчальним планом	56

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:
 - словесні (бесіда, пояснення, розповідь);
 - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
 - практичні (практичні роботи, дослідні роботи).
2. За організаційним характером навчання:
 - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні (поєднання теоретичного, наочного практичного ...) методи навчання.
3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Методи контролю

Самостійна робота студентів: перевірка конспекту, перевірка відповідей на проблемні питання, огляд підручників та навчальних посібників, складання тестових завдань, складання конспекту з індивідуального чи практичного заняття, захист індивідуального творчо-наукового завдання.

Поточний контроль – проведення практичних занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Модульний контроль – включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу (змістовний модуль) згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань, проведення рубіжного атестування.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1				Підсумковий тест (залік)	Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
Аудиторні заняття (індивідуальна робота, самостійна робота, к/р тощо)					
т.1	т.2	т.3	т.4	Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу	100
20	20	30	30		
40		60			
100					

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, практики	для заліку	
90 – 100	A	5	відмінно	зараховано
82 – 89	B	4	добре	
74 – 81	C	4 –		
64 – 73	D	3	задовільно	
60 – 63	E	3 –		
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

			дисципліни
--	--	--	------------

11. Критерії оцінки знань і вмінь:

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

у випадках, коли студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни (особливо у контексті діяльності правоохоронних органів), вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу з питання, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускає при цьому помилки.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B
	74 – 81	C

у випадках, коли студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	64 – 73	D
	60 – 63	E

у випадках, коли студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34	F

у випадках, коли студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

базова:

1. Зінкевич О., Чекан Ю. Музична критика. Теорія та методика. Чернівці: Книги - XXI, 2007. 424 с.
2. Курьшева Т. А. Музыкальная журналистика и музыкальная критика. Москва: Владос-Пресс, 2007. 296 с.
3. Мельник Л. Музична журналістика б теорія, історія, стратегії. Наприкладках із щоденної преси Львова від початків до сьогодення: [монографія]. Львів: ЗУКЦ, 2013. 384 с.

додаткова:

1. Григорян М. Пособие по журналистике. МОСКВА: «Права человека», 2007. 192 с.
2. Кизлова О. Игорь Бутман: 'Играйте лучше и добивайтесь успеха. *Джаз. 2007. №4 (10). С. 26–28.*
3. Колесниченко А.В. Настольная книга журналиста. Учебное пособие Москва: Изд.-во Аспект Пресс, 2013. 334 с.
4. Мисько-ПасічникРоксолана Жанрові пріоритети музичної публіцистики Василя Барвінського. *Роксолана Мисько-Пасічник. Жанрові пріоритети... С. 22-25.*
5. Сморгж Л. О. Эстетика: [навчальний посібник]. Київ: Кондор, 2005. 334 с.
6. Сподаренко В. Тематична спрямованість музично-критичних статей журналу «Джаз». *Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2012. Вип. 24–25. С. 292–297. (Серія «Мистецтвознавство»).*
7. Черникова Е.В. Основы творческой деятельности журналиста: учеб. Пособие. 2-е изд. Москва: Школа издательского и медиа бизнеса, 2012. 414 с.
8. Чекан Ю. Музична критика в сучасному комунікативному середовищі : зміна формату. *Мистецтвознавчі записки. Вип. 20. Київ: Міленіум, 2018. С.18–24.*
9. Чекан Ю. Музична критика в Інтернеті. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. 2011. Вип. 11. С. 238-244.*